

קידוש לשבת ויום טוב - שיעור 806**I. יש אוסרים לומר קידוש קודם צאת הכוכבים**

- (א) **רב צלי של שבת בע"ש** וכן אמר שמואל מתפלל אדם של שבת בע"ש ואומר קדושה על הכוס והלכתא כוותיה (זרכות כ"ז:). רב פלטוי גאון פירש שעשה כן בשעת הדחק כיון שלא היה לו מצוי יין בעיר שהיה צריך לילך וכ"כ השלטי גבורים (כ"ז:). דרך משום אונס גדול עשה כן וכ"כ הש"ג (פסחים ק"ה). זכרהו על היין בכניסתו ואין כניסתו אלא עד צאת הכוכבים ועיין בטור (ס"ס ר"ג) בשם הרי"ץ גאות שנהגו כל ישראל כרבנן שאין מתפללין ערבית אלא משחשכה ואין לקדש אלא בלילה.
- (ב) **המרדכי** כתב דרך לדבר מצוה מותר לקדש קודם צאת אמנם אפשר תוספות שבת חשיב לדבר מצוה ועיין בבה"ל (רי"ג רע"ה) ויותר טוב להתפלל ערבית בלילה ועושה קידוש אחר כך וכן כתב הגר"א במעשה רב (ס"ה) ודלא כהשו"ע הרב שמיקל (ועיין בשיעור 234)

II. יש מתירים לקדש קודם צאת הכוכבים

- (א) **שמצות זכירה (קידוש) בין בשעת כניסתו ... בין קודם לשעה זו במעט רמב"ם** (כ"ט - י"ה) וזו דעת קצת מן הגאונים וכן עיקר (רב המגיד) רק מצה יש קפידה לאכול דוקא משתחשך ולא סעודת שבת (תוספות פסחים ז"ט: בשם ר"י מקורביל) ועיין בב"י (רס"ז) דכיון שהרא"ש והרמב"ם פוסקין כן זו היא ההלכה ודלא כהרי"ץ גאות וכ"כ התה"ד בשם קדמון חשוב אבל הוא לא סבר כן ועיין בשו"ע (רס"ז - ז) דמקדימין להתפלל ערבית יותר מבימות החול ובפלג המנחה יכול לקבל שבת בתפלת ערבית ולאכול מיד וכ"כ הרשב"א שאין לו טעם לאלו שמאחרין.
- (ב) **ואין להקשות איך יכול לקדש מבעוד יום** אם תוספות שבת דרבנן וקידוש הלילה דאורייתא דסומא דאף שאינו חייב במצות אלא מדרבנן יוציא בני ביתו שאינם סומים החייבים מדאורייתא (מרדכי מגילה פ"ג - תש"ז) ועוד כיון דבשעה שמקדש יבוא אח"כ לחיוב דאורייתא (מג"א רס"ז - ה) וקושייתו מקטן דאינו מוציא הגדול אע"ג שיבא אח"כ לידי חיוב דאורייתא אין קושיא שבדרך כלל לא יבא הקטן להיות לגדול לאלתר ורק בצירור המיוחד וגם בקטן מצוה דרבנן הוא והמצוה הוא של האב ולא של הקטן ועיין בנצי"ב (עמ"ס פסחים ז"ט: צמרומי שזה) דלדעת הגר"א (רס"ה) דעת הרמב"ם הוא דאין בכלל דין תוספות שבת ומ"מ יכול לקדש מבעוד יום כיון דבשעה שמקדש יבא אח"כ לחיוב דאורייתא
- (ג) **ואין להקשות דכל זה ע"פ שיטת רבי יהודה** בכרכות (כ"ו:) דתפלת מנחה עד פלג המנחה ומעריב אח"כ ועוד השו"ע (רס"ג - ד) כתב דזמן פלג המנחה הוא שעה ורביע קודם הלילה ולא כהלכות והגר"א שהוא שעה ורביע קודם השקיעה ועיין במ"ב (תמ"ג - סק"ח) דטוב להחמיר וכן בנ"ד לצאת חובת קידוש דאורייתא והמקילים מצטרפים שני קולות אמנם א"כ אין מדליקים הנרות כ' מינוטים קודם השקיעה שהוא קודם הפלג של המג"א והיא ברכה לבטלה ולכן אנו סומכין לכתחלה על הפלג של הגר"א בעניני ע"ש אמנם יש לחלק בין הדלקת נרות שהוא מדרבנן (מ"ב רס"ג - סק"ג) ובין מצות עשה כגון קידוש על הכוס וצ"ע
- (ד) **ועוד אין להקשות דאין דין תוספות מחול על הקודש לנשים** דאין זו ההלכה ועיין בחזון עובדיה (הגדה של פסח קי"ט) שהעיקר שנשים ג"כ חייבות בתוספות שבת ויר"ט
- (ה) **ועיין בשו"ת מהרי"ל** (קג"ז) שיש להקפיד בדוקא לקדש מבעוד יום כי בתחילת ליל שבת הוא מזל מאדים ובסוף יום ו' הוא מזל צדק (ספר קידוש כהלכתה זף ל"ה)
- (ו) **ועוד דתפילת ערבית** תקנו כנגד האברים והפדרים שהקריבו בלילה מתמיד של בין הערבים ועתה הרי אסור בלילה להקריבן כדכתיב עולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת והקרכת האברים היה מבעוד יום ולכן גם התפילה שכנגדן ביום (מג"א סק"ה)
- (ז) **עיין בערוך השלחן** (רס"ז - סק"ד) דחוב על הרב והיראים להתפלל מבעוד יום למען למנוע חילול שבת קדש ויש שמתאמצים להתפלל ערבית בזמנה בשבת עתידים ליתן את הדין
- (ח) **הילדים בקיץ קשה להם** להיות ערים במאוחר והולכים לישון וחושבים ששבת מתחיל בבוקר וע"כ מעדיף להתפלל במוקדם ובעל אמרי אמת הסכים לטענה זו (תחומין 401)
- (ט) **ועוד פוק חזי מה עמא דבר** דרוב העולם מקדשים קודם צאת הכוכבים
- (י) **אם צריך לסעוד כזית משתחשך כדי לקיים סעודה בשבת** - המג"א (רס"ז - ססק"ה) כתב בשם ספר חסידים דצריך לאכול כזית כדי לקיים ג' סעודות בשבת אבל התוספות והרא"ש (פסחים ז"ט:) משמע דיכול לגמור הסעודה מבעוד יום כ"כ התה"ד (סימן ה) בשם הקדמון ומ"מ טוב להחמיר
- (יא) **כתבו האחרונים שאם מקדש מבעוד יום** יש להקפיד שיקדש ויתחיל הסעודה

